

ויצא (389)

ואלה המלאכים שיקטרגו עליו וירגמו לו עונש או היו מליציו לטובה ומאיתם תצא הרעות והטובות.
ספר "לחתך עליון"

אָכַן יֵשׁ ה' בְּמָקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יִדְעָתִי (כח. טז)
היתכן? תמה הגאון רבי מרדכי שלמה ברמן, הלא יעקב חזר בדוקא לאותו מקום, משום שהיה זה מקום התפילה של אברהם ויצחק, ובודאי לא לחינם בחרוהו האבות למקום תפילה? ועוד: הלא רש"י כותב שקפצה לו הדרך להגיע למקום זה, ואיך לאחר כל זה יאמר יעקב "וְאָנֹכִי לֹא יִדְעָתִי"? אלא, יסוד גדול למדנו כאן: לא די לאדם בידיעה, אפילו לא ידיעה שמקורה באביו או בזקנו. רק ידיעה שמקורה בהרגשת עצמית, מפנימיות נפש האדם, היא ידיעה אמיתית. ועל כן אומר יעקב: אמנם ידעתי שזהו מקום התפילה של אבותי אבל "וְאָנֹכִי לֹא יִדְעָתִי"! עוד יש לבאר, שאין ראייה ממה שהמקום היה מקום התפילה של אבותיו, שיזכה שיהיה גם מקום התפילה שלו, ורק לאחר שנגלה עליו ה', ידע שזהו מקום תפילה גם עבורו
ספר "ושלל לא יחסר"

וְשִׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי (כח. כא)
קשה, הרי הנפטר מאדם חי אומר: "לך לשלום", ולמת אומר: "לך בשלום" (ברכות סד), ומדוע אמר יעקב ושבתי בשלום? מתרץ בספר "יד יוסף", טעם החילוק הוא, כי אדם חי יכול להתעלות ולהתקדם, על כן אומרים לו "לך לשלום", תוסיף ותתעלה, אך אדם מת נשאר במצבו, לכן אומרים לו "לך בשלום". והנה יעקב אבינו הלך עתה לבין לבן הרשע, על כן ביקש מהקב"ה, אף אם לא אוכל להתעלות שם יותר, לכל הפחות שאשאר במדרגתי, ולא ארד ממנה, על כן אמר "וְשִׁבְתִּי בְשָׁלוֹם", שעכ"פ אחזור במדרגה בה אני עתה, ללא ירידה. והחיד"א תירץ, שיעקב אבינו התפלל עתה, שיזכה לשוב לשמים אחר פטירתו, נקי מן החטא. וזהו "וְשִׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי", אבי שבשמים, ועתה ניחא מדוע אמר "בשלום", כמו שאומרים למת, כי התכוון לאחר פטירתו מן העולם
ספר "שיח הפרשה"

הכל בידי שמים חוץ מצינים ופחים
וַיִּדַר יַעֲקֹב... וַיִּשְׁמְרֵנִי בַדֶּרֶךְ הַזֶּה... וְנָתַן לִי לְחֵם לְאָכֹל
וּבְגָד לְלַבֵּשׁ... וְהָיָה ה' לִי לְאֱלוֹקִים (כח. כ, כא)
מה הקשר שבין בקשת "לְחֵם לְאָכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ", לבין בקשת "וַיִּשְׁמְרֵנִי בַדֶּרֶךְ הַזֶּה" ועוד צריך להבין את סיוס בקשתו "וְהָיָה ה' לִי לְאֱלוֹקִים", וכי חלילה תלוי הדבר בשמירה ולחם? כך יש לפרש: רבותינו (ע"ז ג:), אומרים: "הכל בידי שמים חוץ מצינים ופחים" ופירש

"פנה הודה פנה זיוה ופנה הדרה"
וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ תְּרֵנָה (כח י)
פירש"י: ולמה הזכיר יציאתו, אלא מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם, שבזמן שהצדיק בעיר, הוא הודה, הוא זיוה, הוא הדרה, יצא משם, פנה הודה. בספר "ילקוט חמישאי", הביא בשם ה"לקח טוב" רמז בזה: דהנה המלה "יעקב" בגימטריא 182, והמלה "באר שבע" בגימטריא 575, וזהו רמז הפסוק, "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע", אם תוציא את המספר יעקב שהוא 182 מבאר שבע שהוא 575, היינו 575-182 יצא בדיוק 393, שהוא גימטריא "פנה הודה זוה והדרה".
ספר "להתערן באהבתך"

וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מְרֹאֲשֵׁתָיו (כח. יא)
שהיה ירא מפני חיות רעות (רש"י). יש להבין למה היה ירא דוקא עכשיו מפני חיות רעות. ונראה כי הנה יעקב אמר לעשו בעת שקנה הבכורה ממנו, השבעה לי, וישבע לו עשו. ועתה הפר עשו את השבועה ורצה להורגו על שלקח ממנו הבכורה, ואמרו חז"ל (שבועות לט), שבין הנשבע ובין המשביע את חבירו, לשניהם יש חלק האיסור אם עוברים על השבועה. והנה אמרו באבות (פרק ה): חיה רעה באה לעולם על שבועת שוה. ולכן כיון שיעקב היה המשביע של עשו על הבכורה, ועתה עבר עשו על השבועה, היה ירא יעקב שחיות רעות הבאות לעולם בשביל שבועת שוה יזיקוהו על שהשביע את עשו.
כתב סופר

אדם הוא סולם
וַיַּחְלֵם וְהָיָה סֶלֶם מַצֵּב אֲרֶצֶה וְרֹאשׁוֹ מִגֵּיעַ הַשָּׁמַיְמָה וְהָיָה מִלְּאֲכֵי אֱלוֹקִים עֲלִים וַיְרִידִים בּוֹ. וְהָיָה ה' נֹצֵב עָלָיו (כח. יב. יג)
דברים נפלאים כתב בזה בעל "תפארת ישראל" בפירושו המשניות למסכת אבות (פ"ד מ"א) רבי אליעזר בן יעקב אומר העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד והעובר עבירה אחת קונה לו קטיגור אחד: אדם נעשה בדמות אלוקים, בורא בתוך עצמו כל שעה מלאכים ויהיו טובים או רעים. וזה נרמז ליעקב אבינו בצאתו מבית אבותיו הצדיקים לבית לבן הרשע, ראה: "וְהָיָה סֶלֶם מַצֵּב אֲרֶצֶה", הוא הגוף, "וְרֹאשׁוֹ מִגֵּיעַ הַשָּׁמַיְמָה", הוא הנפש, "וְהָיָה מִלְּאֲכֵי אֱלוֹקִים עֲלִים וַיְרִידִים בּוֹ", הם כוחותיו, בידו להקדישן לשמים ולהעלותן או להורידן. והזהירוהו "וְהָיָה ה' נֹצֵב עָלָיו" ורואה ומשגיח על כל מעשיו אם טוב אם רע, ואם "שויתי ה' לנגדי תמיד יאמר לך אל תירא", והזהירוהו בזה שלא יטעה בבית לבן.

שם רש"י : חולי הבא לאדם ע"י צינה וחום. שואלים שם התוספות (ד"ה שומר) : הרי בגמרא (ב"מ דף קז:), דרשו מהפסוק "והסיר ה' ממך כל חולי", זה הצינה, הרי שגם הצינה היא בידי שמים? ופירושו שכוונת חז"ל שהשי"ת יתן לאדם מלבושים שבאמצעותם יוכל להינצל מן הצינה, ועוד אמרו שם ש"ג דברים נאמרו בפת שחרית, ואחד מהם שהיא מצילה מן הצינה והחום. בזאת אפשר להבין תפילת יעקב: "וּשְׁמַרְנִי בְּדֶרֶךְ הַנְּהָה", אך בל תאמר שתפילה זו מועילה לגבי שאר דברים ואילו לעניין "צינים ופחים" אין זה בידי שמים, לכך הוסיף: "וְנָתַן לִי לֶחֶם לְאָכַל וּבָגֵד לְלַבֵּשׁ", בכך יוכל להינצל אף מ"צינים ופחים", הרי שבקשתו ללחם ובגד הוא המשך ישיר לבקשתו על שמירה בדרך. לאחר מכן סיים באומרו: "וְהִנֵּה ה' לִי לְאֱלֹהִים", וכוונתו תתבאר ע"פ חז"ל (ערוכין מא:), ג' דברים מעברין את האדם על דעתו ועל דעת קונו, ואחד מהם הוא "דקדוקי עניות", למאי נפקא מינא, לבקש על כך רחמים. לכך התכוון יעקב בבקשתו שיהיה לו לחם לאכול ובגד ללבוש, ובכך ינצל מדקדוקי עניות ומהסכנה פן הדבר יעבירו על דעת קונו, אלא "וְהִנֵּה ה' לִי לְאֱלֹהִים"

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

וְהָאֵכָן גְּדֻלָּה עַל פִּי הַבְּאָר. וְנֶאֱסַפוּ שְׁמָה כָּל הַעֲדָרִים וְנִגְלְלוּ אֶת הָאֵכָן מֵעַל פִּי הַבְּאָר (כט. ב. ג.)
 בכל דבר בעולם הזה יש הסתר, "וְהָאֵכָן גְּדֻלָּה עַל פִּי הַבְּאָר", והעצה להתגבר על ההסתר, להכניס עצמו בתוך כלל ישראל, "וְנֶאֱסַפוּ שְׁמָה כָּל הַעֲדָרִים", ועל ידי כך אפשר להסיר את ההסתר, "וְנִגְלְלוּ אֶת הָאֵכָן מֵעַל פִּי הַבְּאָר"
 ספר "ליקוט מאיש לרעהו" בשם שפת אמת

וְעֵינֵי לֹאֵה רַפּוֹת וְרַחֵל הִיָּתָה יַפֶּת תֹּאֵר וַיַּפֶּת מְרָאָה (כט. יז.)
 כתב רבי יהונתן אייבשיץ: יש לומר שבכתה בכוונה לכלות עינים כדי שימאס עשו בה. כתוב במפרשים שזילפה נקראת כך על שם שענייה היו זולפת דמעות בגלל שאם לאה תיפול בחלקו של עשו כמו שהיו אומרים האנשים, ממילא היא תהיה שפחה של עשו על כן היתה בוכה ונקראת זילפה שזלפו עיניה דמעות. ועיקר הכתוב בא להורות לנו על יעקב, איך ביקש דוקא רחל, הלא "לא יעשה כן לתת הצעירה לפני הבכירה", ועוד על צדקת כזו המקרא צוח: "שקך החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל" (משלי לא. ל), ולאה היתה יראת ה'. אבל באמת אדרבה זו היה כוונת יעקב לטובה, כי כולם אמרו שני בנים ליצחק ושתי בנות ללבן וינשאו אלו לאלו, ואילו היה לוקח יעקב ללאה היה עשוי ממהר ליקח רחל היותר יפת תואר מאוד, מה עשה יעקב גם בזה התחכם על עשוי ליקח בראשונה את רחל, ובלאה באמת היה בטוח שלא יקחנה עשוי היות ועיני לאה רכות, והרשע יתן עיניו ביופי, ויקחנה יעקב אחר כך, ומתחילה היה באמת דעתו ליקח שניהם ודו"ק.

ספר "להתעדן באהבתך"

הלכה: לצאת ידי חובה בברכות הנהנין
 הבא לאכול או לשותות ורוצה להוציא בברכתו את חבריו, רשאי לעשות כן ובתנאי שיהיו מחוברים יחד בעת הברכה והאכילה. החיבור נוצר על ידי שאוכלים או שותים בקביעות שזה ישיבה ולא בדרך עראי שזה בעמידה. גם בלחם ויין די בישיבה, אף שבזמן הגמרא היה צריך דווקא הסיבה כדי שיחשב קביעות, מ"מ כין שאין דרכינו בהסיבה הרי שדי במה שיושבים סביב שולחן אחד כדי להיחשב קובעים ומחוברים יחד.
 ספר "הליכות ברכות" רב אופיר מלכא שליט"א

פתגם: פני, לחקמתי הקשיכה; לתבונתי, הט-אזנך
 ספר "משלי"

חקירה: תפוס לשון ראשון או אחרון
 נחלקו בזה בגמרא (ב"מ קב:). אך בדיני תנאי ודאי שעיקר כוונת האדם על גמר דבריו. ולכן אם התנה: אם תיתן מקודשת, ואם לא תיתן לא תהיה מקודשת, ואם תיתן מקודשת, תופס לשון אחרון (ולא את האם תיתן הראשון), וממילא התנאי בטל משום שהוא לאו קודם להן. (ערוך השולחן אבן העזר לח- כז)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: הרוב המכריע: הרב דמתא ואחד מעשירי העיר
 נפגשו במקום אחד. שאל העשיר בשלומו של הרב ומתוך נימוס שאלהו גם למצב הפרנסה 'אה' השיב הרב, אלמלא היו בעירנו ארבעה או חמשה בעלי בתים כמוך, היתה פרנסתי מצויה לי ברווח ולא בדוחק. בא הלה במבוכה ובעינים מושפלות שאל: מאי משמע? הרי אין לו לרב שום טובת הנאה ממני? לפיכך אני אומר, השיב לו הרב, כי אלמלי היו בעירנו רק ארבע או חמשה בעלי בתים כמוך, היתה פרנסתי מצויה לי ברווח, אך למרבה הצער רוב בעלי בתים הם כמוך, ולכן פרנסתי מצויה לי בדוחק.

ספר "חזו וחלק" חלק ב'

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, אברהם בן חנה רחל שרה, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זווירה, ראובן בן איזא, ויקטוריה שושנה בת גייס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוח, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה. זיווג הגון: נעמי פנינה בת סנדרין אסתר, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה, מרים בת רבקה. הצלחה רבה: לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה, לנתן בן רבקה. זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזיל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה, נתניאל יאיר בן מרים יהודית, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי, ליליאן רוזה בת אוטה נגימה. דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה.

